

SA's Leading Past Year

Exam Paper Portal

STUDY

You have Downloaded, yet Another Great Resource to assist you with your Studies 😊

Thank You for Supporting SA Exam Papers

Your Leading Past Year Exam Paper Resource Portal

Visit us @ www.saexampapers.co.za

SA EXAM
PAPERS

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS

SESOTHO PUO YA TLATSETSO YA PELE (FAL)

PAMPIRI YA BORARO (P3)

2016

MEMORANDAMO

MATSHWAO: 100

Memorandamo ona o na le maqephe a 9.

KAROLO YA A: RUBURIKI YA HO LEKANYETSA MOQOQO – (MATSHWAO A 50)

SESOTHO PUO YA TLATSETSO YA PELE (FAL)- SLKT

ELA HLOKO:

- Sebedisa ruburiki ena ka nako tsohle ha o lekanyetsa meqoqo (Pampiri ya 3, Karolo ya A).
- Matshwao a 0-50 a arotswe ho ya ka dikgato tse 5 tsa ditlhaloso.
- Lekgetheng la Dikahare, Puo le Setaele, tlhaloso e nngwe le e nngwe ya bokgoni e arotswe habedi ho hlahisa boemo bo hodimo le boemo bo tlase; boemo bo bong le bo bong bo na le tlhaloso ya bona.
- Lekgetha la sebopeho lona ha le a arolwa ka bokgoni bo nang le boemo bo hodimo le bo tlase.

RUBURIKI YA HO LEKANYETSA MOQOQO – SESOTHO PUO YA TLATSETSO YA PELE [MATSHWAO A 50]

Makgetha a ho lekanyetsa		Phihlello e babatsehang	Phihlello e supang bokgoni	Phihlello e mahareng	Phihlello ya motheo feela	Phihlello e haellang
DIKAHARE LE MORALO (Nehelano ya sehlooho) tlhophiso ya mehopolu le dintlha, kelohlolo ya baamohedi ba ditaba, maikemisetso le maemo MATSHWAO A 30	Boemo bo hodimo	28–30 -Nehelano e bontshang kutlwisiso e babatsehang ya sehlooho e supang bokgoni bo ikgethang -Mehopolu e matla, e phepetsa monahano mme ke e kgodisang -O hlophisitse hantle ka tsela e babatsehang, mme o momahane ka tshwanelo ho kenyeditswe selelekela, mmele le qetelo	22–24 -Nehelano e ntle e supang tsebo le bokgoni -Mehopolu ke e ipapisitseng ka botlalo le sehlooho mme e kgahlisang -O hlophisitse hantle ka tsela e supang bokgoni mme o momahane ka tshwanelo ho kenyeditswe selelekela, mmele le qetelo	16–18 -Nehelano ke e kgotsofatsang ditlhoheho; -Mehopolu e momahane ka tsela e kgotsofatsang le e kgodisang; -O hlophisitse hantle ka tsela e mahareng mme o momahane ka tshwanelo ho kenyeditswe selelekela, mmele le qetelo	10–12 -Nehelano e momahane mona le mane -Mehopolu ke e seng ya boiqapelo mme e sa hlangang -Ho na le bopaki bo seng bokae ba tlhophiso le momahano ya mosebetsi	4–6 -Nehelano e tswile lekoteng ho hang -Mehopolu ke e sa tsepamang e dubakaneng -Ha e utlwahale mme dintlha di a phetakakwa -Ha o a hlophiswa ka tshwanelo le momahano ha e yo
		Boemo bo tlase	25–27 -Mosebetsi o tswileng matsoho leha o haellwa ke dintlha tse ikgethang tsa moqoqo o babatsehang -Mehopolu ke e supang boiphihlelo bo hodimo -O hlophisitse hantle ka tsela e babatsehang mme o momahane ka tshwanelo ho kenyeditswe selelekela, mmele le qetelo	19–21 -Mosebetsi o radiilweng hantle -Mehopolu ke e loketseng mme e thahasellisang -O hlophisitse hantle ka tsela e bontshang bokgoni mme o momahane ka tshwanelo ho kenyeditswe selelekela, mmele le qetelo	13–15 -Mosebetsi o a kgotsofatsa leha o sa hlaka mona le mane -Mehopolu e momahane ka tsela e mahareng mme e a kgodisa -Karolo ya mosebetsi e itseng e hlophisitse; -Karolo feela e hlophisehile ka tshwanelo ho kenyeditswe selelekela, mmele le qetelo	7–9 -Mosebetsi boholo o tswile lekoteng -Mehopolu ha e a momahana ka tshwanelo mme e a lahlehisa -Nehelano ha e na bopaki bo bokaalo ba tlhophiso le momahano

Makgetha a ho lekanyetsa		Phihlello e babatsehanga	Phihlello e supang bokgoni	Phihlello e mahareng	Phihlello ya motheo feela	Phihlello e haellang
PUO, SETAELE LE HO HLAOLA DIPHOSO Sehalo, rejisetara, setaele le tlotlontswe ke tse lokelang sepheo/tshusumetso le maemo Kgetho ya mantswe Tshebediso ya puo le tlwaelo, matshwao a ho bala le mopeleto MATSHWAO A 15	Boemo bo hodimo	14–15 -Sehalo, rejisetara, setaele le tlotlontswe di loketse sepheo, baamohedi ba ditaba mmoho le maemo ka tsela e e babatsehanga -Tshebediso ya hae ya puo e a ikgetha, mme e bontsha boitshepo ka tsela e tsotehang -O sebedisitse sehalo se matla, mme se susumetsang ka tsela e ikgethang -O batla o hloka diphoso tsa puo le tsa mopeleto -O radilwe ka bokgoni bo tsotehang	11–12 -Sehalo, rejisetara, setaele le tlotlontswe di loketse sepheo, baamohedi ba ditaba mmoho le maemo ka tsela e supang bokgoni -Tshebediso ya puo e matla, mme ho sebedisitswe sehalo se loketseng -Boholo ba mosebetsi ha o na diphoso tsa tshebediso ya puo le mopeleto -O radilwe hantle ka tshwanelo	8–9 -Sehalo, rejisetara, setaele le tlotlontswe di loketse sepheo, baamohedi ba ditaba mmoho le maemo ka tsela e mahareng -Tshebediso ya puo ke e loketseng, mme e fetisa moelelo ka tshwanelo -Puo ya bonono ke e loketseng, mme e sebedisitswe ka tshwanelo -Sehalo se sebedisitswe ka tshwanelo -O radilwe ka tsela e mahareng feela	5–6 -Sehalo, rejisetara, setaele le tlotlontswe ha di a lokela sepheo, baamohedi ba ditaba mmoho le maemo a ditaba -Tshebediso ya puo ke ya motheo feela -Sehalo mmoho le moelelo o hlahiswang ke tema ke tse sa lokelang -Ho sebedisitswe tlotlontswe ya motheo feela	0–3 -Tshebediso ya puo ke e sa utlwisisehang -Sehalo, rejisetara, setaele le tlotlontswe ha di a lokela baamohedi ba ditaba, sepheo le maemo -Tshebediso ya tlotlontswe e haellang ke sesosa sa nehelano e sa utlwisisehang
		Boemo bo tlase	13 -Tshebediso ya puo ke e nepahetseng, mme e susumetsang sehalo sa tema -O batla o hloka diphoso tsa puo le tsa mopeleto -O radilwe ka bokgoni	10 -Tshebediso ya puo ke e sefutho mme e loketseng maemo -Sehalo ke se matla, mme se loketseng -Ho na le diphoso tse seng kae tsa puo le tsa mopeleto -O radilwe hantle	7 -Tshebediso ya puo ke e kgotsofatsang leha ho na le ho sa tsamaelane mona le mane -Ka kakaretso sehalo ke se loketseng leha puo ya bonono e le e haellang	4 -Tshebediso ya puo ke ya motheo feela. -Popeho ya dipolelo ke e tshwanang e se nang motswako o monyane kapa o siyo hohang -Tlotlontswe e haella haholo feela
SEBOPEHO Makgetha a tema: popeho ya dipolelo le kgodiso ya diratswana le bolelele bo hlokehang MATSHWAO A 5		5 -Kgodiso ya sehlooho ke e babatsehanga -Dintlha tse phethahetseng ka botlalo. -Dipolelo le diratswana di bopilwe ka tsela e babatsehanga.	4 -Tlhahlamano ya dintlha ke e loketseng, mme e hodisang sehlooho -Momahano e bopilweng ke e supang bokgoni -Dipolelo le diratswana di a hlahlamana mme di fapafapantswe.	3 -Dintlha tse loketseng di ntshetswa pele -Dipolelo le diratswana di bopilwe ka tsela e mahareng -Moqoqo o a utlwisiseha leha o le diphoso.	2 -Dintlha tse itseng di a utlwahala -Dipolelo le diratswana di na le diphoso -Moqoqo o ntse o hlahisa moelelo o itseng.	0–1 -Dintlha tse hlokehang tsa bohlokwa ha di a haella -Dipolelo le diratswana tse hlahisitsweng ke tse fosahetseng -Moqoqo ha o na moelelo o lebeletsweng
		MATSHWAO	43–50	33–40	23–30	13–20

Matshwao a ka sebediswang bakeng sa ho tshwaya:

Makgetha a Tekanyetso	Matshwao	Senotlolo
Dikahare/Moralo (60%)	30	DM =
Puo/Setaele/Ho hlaola diphoso (30%)	15	PST =
Sebopeho (10%)	05	Seb =
Matshwao ohle	50	

KAROLO YA A: MOQOQO**POTSO YA 1****1.1 Sehlooho: Ke ne ke batle ke lelekwa sekolong.**

Dikahare: Dikahareng ho hlake hore ke ketsahalo/diketsahalo dife tsentseng hore o batle o lelekwa sekolong, mohlala: ho nwa jwala sekolong; ho tsuba sekolong; ho fihla ka morao ho nako; ho lwana; ho tella matitjhere; jj.

[50]**1.2 Sehlooho: Pula ya tla ya re senyetsa mokete bathong!**

Dikahare: Di hlakise hore e ne le mokete ofe, o tshwaretswe kae, ho menngwe batho bafe, pula e sentse mokete jwang, ba entse eng ka mora moo; jj.

[50]**1.3 Sehlooho: Ke a mo hopola moahisane eo wa ka.**

Dikahare: Dikahare di bue hore moahisane ke mang, o ile a etsa eng e etsang hore a mo hopole. Mohlahlobuwa a hlalise maikutlo a hae.

[50]**1.4 Sehlooho: Dintle le dimpe tsa ho lokolla batshwaruwa ka parola.**

Dikahare: Di bontshe dintle tsa ho lokolla motshwaruwa ka parola, jk. mohlomong o se a hlabolohile; ke motho ya lokelang ho hlokomela lelapa, jj.

Di boele di bontshe dimpe, jk. o tlo etsa ditlolo tse ding hape tsa molao, o tlo utlwisa mahlatsipa bohloko, jj.

Mona mohlahlobuwa o tshehetsa mahlakore ka bobedi.

[50]**1.5 Sehlooho: Diselefouno di sitisa bana ho ba le seabo dipapading.**

Dikahare: Di bontshe hore diselefouno di thibela bana ho ba le seabo dipapading jwang, jk. ba pepetana le tsona nako e kgolo le e nyane, kapa di hanane le taba, jk. di etsa hore bana ba thehe setswalle; ba fihlele tse ding tsa dithuto ka ho kena inthaneteng; jj. Mona mohlahlobuwa o tshehetsa lehlakore le itseng.

[50]**1.6.1- Ditshwantsho**

1.6.8

- Dikahare tse lebelletsweng:
 - moqoqong ona mohlahlobuwa o sheba setshwantsho, mme a qoqe ka seo setshwantsho se se qholotsang maikutlong a hae.
 - moqoqo wa hae o tshwanetse ho dumella mmadi ho itemohela sehlooho seo ho qoqwang ka sona ka tsela e hlakileng;
- Moqoqo o ka ngolwa lehlakoreng lefe kapa lefe.

[50]**MATSHWAO OHLE A KAROLO YA A:****50**

KAROLO YA B: RUBURIKI YA HO LEKANYETSA TEMA YA KGOKAHANO E TELELE - (MATSHWAO A 30)

SESOTHO PUO YA TLATSETSO YA PELE (FAL) SLKT

Makgetha a ho lekanyetsa	Phihlello e babatsehlang	Phihlello e supang bokgoni	Phihlello e mahareng	Phihlello ya motheo feela	Phihlello e haellang
DIKAHARE, MORALO LE SEBOPEHO -Nehelano le mehopolo; -Tlhophiso ya mehopolo; -Sepheo, baamohedi ba ditaba, makgetha a tema le maemo. MATSHWAO A: 18	15–18 -Nehelano e babatsehlang e supang bokgoni bo ikgethang; -Mehopolo e matla, e butswitseng; -Tsebo e batsi ya makgetha a mofuta ona wa tema; -Mosebetsi ha o kgere, o tsepame; -Mehopolo le dikahare ke tse momahaneng, mme dintlha tsohle di tshhehetsa sehlooho ebile di hlalositse ka tsela e babatsehlang; -Sebopeho ke se nepahetseng.	11–14 -Nehelano e ntle haholo, e bontshang tsebo e ntle ya makgetha a mofuta ona wa tema; -Mosebetsi ha o kgere, o tsepame; -Mehopolo le dikahare ke tse momahaneng, tse hlalositse ka tsela e supang bokgoni, mme di tshhehetsa sehlooho; -Sebopeho ke se loketseng se nang le diphoso tse mmalwa.	8–10 -Nehelano e lekaneng e bontshang tsebo ya makgetha a mofuta ona wa tema; -Mosebetsi ha o a tsepama ka ho phethahala – ho na le ho kgera ho itseng; -Mehopolo le dikahare di na le momahano e mahareng, mme ke dintlha tse itseng feela tse tshhehetsang sehlooho; -Sebopeho ke se loketseng ka kakaretso empa se nang le diphoso.	5–7 -Nehelano ya motheo e bontshang tsebo ya makgetha a itseng feela a mofuta ona wa tema; -Mosebetsi o na le tsepamo e itseng empa o a kgera; -Ha se ka dinako tsohle mehopolo le dikahare di momahaneng. - Sehlooho se tshhehetswa ke dintlha tse mmalwa; -Sebopeho se foofo feela, mme se na le bohlotso bo boholo. -Kgaello e matla ya tse itseng tsa bohlokwa.	0–4 -Nehelano e totobatsa kgaello ya tsebo ya makgetha a mofuta ona wa tema; -Moelelo o nyotobetse ke ho kgera ho hoholo; -Mehopolo le dikahare ha di na momahano, mme ke dintlha tse mmalwa haholo tse tshhehetsang sehlooho; -Ha ho boitekoe ba ho sebedisa melao ya sebopeho.
PUO, SETAELE LE HO HLAOLA DIPHOSO -Sehalo, rejistara, setaele, maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo; -Tshebediso ya puo, tlwaelo ya tshebediso ya puo, kgetho ya mantse, matshwao a ho bala le mopeleto. MATSHWAO A: 12	10–12 -Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontse di loketse maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo; ka ho fetisisa ka tsela e babatsehlang. -Tshebediso ya puo e nepahetse ebile e bopehile hantle; -Mosebetsi ha o na diphoso.	8–9 -Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontse di loketse maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo; ka tsela e bontshang bokgoni bo boholo. -Tshebediso ya puo e nepahetse ka kakaretso ebile e bopehile hantle; -Tshebediso ya tlotlontse e ntle haholo; -Mosebetsi boholo ha o na diphoso.	6–7 -Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontse di loketse maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo; ka tsela e mahareng -Mosebetsi o na le diphoso tse itseng tsa tshebediso ya puo; -Tshebediso ya tlotlontse ke e lekaneng; -Diphoso ha se tse nyotobetse moelelo.	4–5 -Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontse di lokela maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo hanyane; -Tshebediso ya puo e fosahetse ebile e tletse diphoso tse ngata; -Tlotlontse e haellang; -Moelelo o nyotobetse.	0–3 -Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontse ha di dumellane le maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo; -Mosebetsi o tletse diphoso, o dubakane; -Tlotlontse ha e dumellane le sepheo; -Moelelo o nyotobetse haholo.
MATSHWAO	25–30	19–23	14–17	9–12	0–7

Matshwao a ka sebediswang bakeng sa ho tshwaya:

Makgetha a Tekanyetso	Matshwao	Senotlolo
Dikahare/Moralo/Sebopeho (60%)	18	DMS = PST =
Puo/Setaele/Ho hlaola diphoso (40%)	12	
Matshwao ohle	30	

KAROLO YA B: DITEMA TSA KGOKAHANO TSE TELELE**POTSO YA 2****2.1 Lengolo la setswalle**

Dikahare:

- Aterese e nngwe feela, ke ya mongodi. E ngolwe bohareng ba leqephe ho tloha letsohong le letshehadi ho isa ho le letona.
- Tlase aterese ho ngolwe letsatsi la mohlale lengolo le ngolwang.
- Ho tlole mola ka mora aterese le mohlale e be ho tla tumedisole.
- Tlola mola e be o qala ditaba tsa lengolo.
- Seratswana sa pele ke selelekela. Mmole wa lengolo o be le diratswana.
- A lebohise motswala ka katleho ya hae.
- Qetelo e be e dumellanang le mofuta ona wa lengolo.

[30]**2.2 Obitjhuari**

Dikahare:

- Lebitsole la mofu.
- Tlhaho ya hae (sebaka, letsatsi le selemole sa tswalo).
- Tsa kgole ya hae: thuto, mosebetsi le lenyalo (ha di le teng).
- Tsa lefu la hae (letsatsi le tsela eo a hloka hetseng ka yona).
- Mabalole: bao a ba siyang.
- Seboko sa hae.

[30]**2.3 Atikele e yang koranteng**

Dikahare:

- Sehlooho e be se matla se hohelang mmadi.
- Lebitsole la moqolotsi wa ditaba le sebaka moo atikele e ngolletsweng di hlahiswa ka mongole o motenya le ditlhaku tse kgole.
- E arolwa ka dikholomole tse bopilweng ka diratswana tse kgutshwane.
- Seratswana sa pele ke ditaba tsa atikele tse kgutsufaditsweng; se tsebisa mmadi dintlha tsa bohlokwa, tse kang ho etsahala eng, ke mang, kae, neng, hobaneng le hore tsohle di tla latela jwang.
- E ngolwa ho hlaha lehlakoreng la mmuuwa. Maemedi a mmui (nna, ke) ha a sebediswe.
- Tshebedisole ya mabitsole a batho e eketsa bonnete ba ditaba tseo ho ngolwang ka tsona.

[30]**2.4 Puo**

Dikahare:

- Pulo ya puo e be matla, mme e hlakise sepheo.
- Ho sebediswa puo e loketseng baamohedi ba ditaba le maemo.
- Dipolelo ke tse kgutshwane tse ka nnang tsa tswaka metlae, diqotsole kapa dipoledisole tsa bonono ho natefisa puo.
- Puo e lokela ho phalla ha monatjana.

[30]**MATSHWAO OHLE A KAROLO YA B:****30**

KAROLO YA C: RUBURIKI YA HO LEKANYETSA TEMA YA KGOKAHANO E KGUTSHWANE (MATSHWAO A 20)

SESOTHO PUO YA TLATSETSO YA PELE (FAL) SLKT

Makgetha a ho lekanyetsa	Phihlello e babatsehang	Phihlello e supang bokgoni	Phihlello e mahareng	Phihlello ya motheo feela	Phihlello e haellang
DIKAHARE, MORALO LE SEBOPEHO -Nehelano le mehopolo; -Tlhophiso ya mehopolo; -Sepheo, baamohedi ba ditaba, makgetha a tema le maemo. MATSHWAO A: 12	10–12 -Nehelano e babatsehang e supang bokgoni bo ikgethang; -Mehopolo e matla, e butswitseng; -Tsebo e batsi ya makgetha a mofuta ona wa tema; -Mosebetsi ha o kgere, o tsepame; -Mehopolo le dikahare ke tse momahaneng, mme dintlha tsohle di tshhehetsa sehlooho ebile di hlahositswe ka tsela e babatsehang; -Sebopeho ke se nepahetseng.	8–9 -Nehelano e ntle haholo, e bontshang tsebo e ntle ya makgetha a mofuta ona wa tema; -Mosebetsi ha o kgere, o tsepame; -Mehopolo le dikahare ke tse momahaneng, tse hlahositsweng ka tsela e supang bokgoni, mme di tshhehetsa sehlooho; -Sebopeho ke se loketseng se nang le diphoso tse mmalwa.	6–7 -Nehelano e lekanyeng e bontshang tsebo ya makgetha a mofuta ona wa tema; -Mosebetsi ha o a tsepama ka ho phethahala – ho na le ho kgera ho itseng; -Mehopolo le dikahare di na le momahano e mahareng, mme ke dintlha tse itseng feela tse tshhehetsang sehlooho; -Sebopeho ke se loketseng ka kakaretso empa se nang le diphoso.	4–5 -Nehelano ya motheo e bontshang tsebo ya makgetha a itseng feela a mofuta ona wa tema; -Mosebetsi o na le tsepamo e itseng empa o a kgera; -Ha se ka dinako tsohle mehopolo le dikahare di momahaneng. - Sehlooho se tshhehetswa ke dintlha tse mmalwa; -Sebopeho se fofo feela, mme se na le bohloka bo boholo. -Kgaello e matla ya tse itseng tsa bohlokwa.	0–3 -Nehelano e totobatsa kgaello ya tsebo ya makgetha a mofuta ona wa tema; -Moelelo o nyotobetswa ke ho kgera ho hoholo; -Mehopolo le dikahare ha di na momahano, mme ke dintlha tse mmalwa haholo tse tshhehetsang sehlooho; -Ha ho boiteko ba ho sebedisa melao ya sebopeho.
PUO, SETAELE LE HO HLAOLA DIPHOSO -Sehalo, rejistara, setaele, maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo; -Tshebediso ya puo, tiwaelo ya tshebediso ya puo, kgetho ya mantsewe, matshwao a ho bala le mopeleto. MATSHWAO A: 8	7–8 -Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontse di loketse maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo; ka ho fetisisa ka tsela e babatsehang. -Tshebediso ya puo e nepahetse ebile e bopehile hantle; -Mosebetsi ha o na diphoso.	5–6 -Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontse di loketse maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo; ka tsela e bontshang bokgoni bo boholo. -Tshebediso ya puo e nepahetse ka kakaretso ebile e bopehile hantle; -Tshebediso ya tlotlontse e ntle haholo; -Mosebetsi boholo ha o na diphoso.	4 -Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontse di loketse maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo; ka tsela e mahareng -Mosebetsi o na le diphoso tse itseng tsa tshebediso ya puo; -Tshebediso ya tlotlontse ke e lekanyeng; -Diphoso ha se tse nyotobetsang moelelo.	3 -Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontse di lokela maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo hanyane; -Tshebediso ya puo e fosahetse ebile e tletse diphoso tse ngata; -Tlotlontse e haellang; -Moelelo o nyotobetse.	0–2 -Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontse ha di dumellane le maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo; -Mosebetsi o tletse diphoso o dubakane; -Tlotlontse ha e dumellane le sepheo; -Moelelo o nyotobetse haholo.
MATSHWAO	17 - 20	13–15	10–11	7–8	0–5

Matshwao a ka sebediswang bakeng sa ho tshwaya:

Makgetha a Tekanyetso	Matshwao	Senotlolo
Dikahare/Moralo/Sebopeho (60%) Puo/Setaele/Ho hlaola diphoso (40%)	12 8	DMS = PST =
Matshwao ohle	20	

KAROLO YA C: DITEMA TSA KGOKAHANO TSE KGUTSHWANE**POTSO YA 3****3.1 Papatso**

Dikahare:

- Ho bapatswa kgwebo ya ho lokisa diselefouno.
- Puo e lokela ho susumetsa mmadi/moreki.
- O lokela ho kgodisa mmadi/moreki hore ke bona feela motseng ba ka lokisang selefouno ya hae.
- Sebaka sa kgwebo, dinako tsa ho bula le ditefello di ka hlahiswa.
- Dipolelo di be kgutshwane empa molaetsa o utlwahale.

[20]**3.2 Dayari**

Dikahare:

- Ho ngolwa diketsahalo tsa letsatsi ka leng e le rekoto.
- Letsatsi la mohla ho rekotwang le a ngolwa.
- E ngolwa ho tswa lehlakoreng la mmui.
- Puo ke e bonolo, mme sehlo se tsamaellana le ditlhodisano.

[20]**3.3 Ditshupiso**

Dikahare:

- Ditshupiso di lokela ho ngolwa di le ho sekaotaelo temekisong ya tumelo.
- Tatellano e nepahetseng ke ya bohlokwa.
- Bua ka mahlakore (... thinyetsa lehlakoreng le letona); meaho (... o feta lebenkele la Ponto); matshwao a tsela (ha o fihla pele o tla bona letshwao la ho ema).
- Lekanya bolelele ba tsela (ka mora kilometara e le nngwe, o tla bona ...) le nako (tsamaya metsotso e leshome o tla kopana le ...)
- Puo e hlakileng e bile e otlohile le sehlo se tsamaellanang le mofuta ona wa tema di lokelwa ho sebediswa.

[20]**MATSHWAO OHLE A KAROLO YA C:****20****MATSHWAO OHLE A PAMPIRI ENA:****100**